

JE LI VAŽNIJE BOGATSTVO ILI SREĆA

Otkako se u ovoj kolumni bavim malo širim temama poput izvora aktualne krize i potrebnih reformi, počeo mi se javljati sve veći broj čitatelja s pitanjima i komentarima. Ima o svemu raznih stavova, ali se u jednom svi slažu: Što se reforme duže odgađaju, bit će veća ljudska i društvena cijena krize.

ŠEFOLOGIJA

Velimir Srića

Moj nekadašnji profesor s Columbia University, Jeffrey Sachs, tvrdi da se globalni gospodarski rast neće uspostaviti dok se ne promijeni aktualni sustav vrijednosti. Mnogi znanstvenici i eksperti današnjicu vide kroz analogiju sa sumrakom monarhizma koji se iz centralne pretvorio u marginalnu pojavu. Nekad moćna carstva s apsolutističkim vladarima postala su parlamentarne demokracije u kojima su suvereni ili nestali, ili se pretvorili u skupi ukras. Slično će se dogoditi s kapitalizmom, koji neće više suvereno upravljati politikom i gospodarstvom kao do sada. Poželjni scenarij je revolucija, splet reformi i zahvata koji imaju radikalne ciljeve, a rezultat bi trebao biti novi kapitalizam, sluga ekonomije i čovjeka, a ne njihov gospodar.

No ne dođe li do toga, tu je i najgori scenarij koji uključuje radikalne promjene nastale kroz razne stupnjeve i oblike nasilja. Bilo kako bilo, kapitalizam je, kao i demokracija, defektan i pun problema, ali se još uvijek čini boljim od drugih opcija.

Koje su nam opcije uopće na raspolaganju?

Razmotrimo ekonomiju. Gospodarske reforme i njihov smjer ovisit će o ishodu sraza dva koncepta. Prvi personificira duh globalnog gospodarskog foruma u Davosu, a to je hijerarhijski, ek-

sploatatorski i polarizirajući koncept kapitalizma. Drugi je duh Porta Alegre, a to je demokratski i relativno egalitarni model kapitalizma. Brazilska luka Porto Alegre mjesto je na kojem se od 2006. godine okuplja Svjetski socijalni forum (World Social Forum), asocijacija međunarodnih nevladinih organizacija, zaokupljena traženjem putova globalnog ekonomskog i političkog oporavka. S druge strane, u švicarskom se Davosu redovito sastaju svjetski lideri na Globalom gospodarskom forumu (World Economic Forum). Tom se prigodom objavljuje godišnje izvješće o globalnoj konkurentnosti i ono sadrži listu zemalja rangiranu prema konkurentnosti, odnosno sposobnosti država da ostvaruju gospodarski rast i razvoj.

Izvješće za 2014. godinu uspoređuje 144 zemlje, svrstane u tri skupine:

- 1) gospodarstva temeljena na resursima (Factor-driven Economies);
- 2) gospodarstva pokretana efikasnošću (Efficiency-driven Economies) i
- 3) gospodarstva temeljena na inovacijama (Innovation-driven Economies).

Osobno vjerujem da će budućnost afirmirati četvrti put: gospodarstva usmjerena na održivi rast i sreću stanovništva (Sustainability-and-happiness-driven Economies). Dok se prva tri razlikuju po pokretaču gospodarskog rasta i stvaranja profita, četvrti opisuje pravi cilj koji gospodarstvo želi i treba postići.

Možda vas ova moja četvrta kategorija puni sumnjom. Trebamo li nove ciljeve i nove metode

